

1. uzdevums (5 punkti).

Atrodi norādītajam laikam atbilstošo Latvijas vēstures notikumu un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Notikumu ir vairāk.)

Gads	Burts	Latvijas vēstures notikums
1 2. g.t.p.m.ē.		A barikāžu laiks Rīgā
2 1584		B baltu ciltis ienāk Latvijas teritorijā
3 1873		C Satversmes sapulce uzsāk darbu
4 1920		D Kalendāra nemieri Rīgā (luterāņu protests pret katolicisma restaurācijas mēģinājumu)
5 1991		E Rīgas pilsētas dibināšana
		F Pirmie vispārējie latviešu dziesmu svētki
		G Latvijas teritorijā ienāk pirmie cilvēki

2. uzdevums (5 punkti).

Atrodi, kura valdnieka darbība ietekmēja notikumus Latvijas teritorijā un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Latvijas vēstures notikumu (procesu) ir vairāk.)

Valdnieks	Burts	Latvijas vēstures notikums (process)
1 Romas pāvests Innocents III		A Tautas padomes dibināšana
2 Sigismunds II Augusts Polijā–Lietuvā		B Latgales pievienošana Krievijas impērijai
3 Luijs XIV Francijā		C Rīga nonāk Krievijas impērijas varā
4 Kārlis XII Zviedrijā		D PSRS karabāzu izvietošana Latvijas Republikā
5 Katrīna II Krievijā		E hercoga Jēkaba merkantilisma politika
		F Kurzemes–Zemgales hercogistes izveidošana
		G Zobenbrāļu ordeņa dibināšana Livonijā

3. uzdevums (5 punkti).

Atrodi norādītajam laikam atbilstošo pasaules vēstures notikumu (procesu) un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Notikumu (procesu) ir vairāk.)

Gads	Burts	Pasaules vēstures notikums
1 375		A revolūcijas sākums Francijā
2 1569		B Maķedonijas Aleksandrs kļūst par valdnieku
3 1789		C Eiropā sākas Lielā tautu staigāšana
4 1861		D Otrā pasaules kara sākums
5 1939		E dekabristu sacelšanās
		F dzimtbūšanas atcelšana Krievijā
		G Ļubļinas ūnija – Žečpospolitas izveidošana

4. uzdevums (5 punkti).**Atrodi katram skaidrojumam atbilstošo jēdzienu!**

1 Valsts forma un politiskā iekārta, kurā augstākā vara pieder tautai

A demokrātija

B teokrātija

C diktatūra

D oligarhija

2 Zemes īpašums viduslaikos, ko senjors piešķīra vasalim lietošanā par uzticīgu kalpošanu

A muiža

B rente

C feods

D bonds

3 Bruņots konflikts starp vienas valsts iedzīvotājiem ekonomisku, politisku vai reliģisku iemeslu pēc

A pasaules karš

B pilsoņu karš

C revolūcija

D intervence

4 Kā sauca Vāciju nacistu diktatūras laikā?

A Veimāras republika

B Vācu svētās Romas impērija

C Ostlande

D Trešais Reihs

5 ASV prezidenta 1947. gada ārpolitikas dokuments, kura mērķis bija novērst komunisma ekspansiju pasaulē

A Dauesa plāns

B Trumena doktrīna

C Šļifena plāns

D Varšavas līgums

5. uzdevums (5 punkti).**Atrodi katram raksturojumam atbilstošo pareizās atbildes burtu!**

1 Peloponēsas savienība bija militāra savienība starp

A Senās Grieķijas pilsētvalstīm

B Vidusjūras tirdzniecības pilsētām

C Hanzas savienības pilsētām

D Poliju un Lietuvu viduslaikos

2 Ubagotājmūku ordenis, ko dibināja Asīzes Francisks, ir

A cisterciešu ordenis

B dominikāņu ordenis

C joanītu ordenis

D franciskāņu ordenis

3 Kalvinistus Francijā sauca par

A hugenotiem

B luterāņiem

C anglikāņiem

D puritāņiem

4 Lielbritānijas vēsturē 19. gadsimtu mēdz dēvēt par viktoriānisma laikmetu, jo

A sākas industriālā revolūcija

B tas ir karalienes Viktorijas valdīšanas laiks

C noteicošā loma valstī ir Viktoram Emanuelam

D sakauj spāņu Neuzvaramo armādu

5 1949. gadā dibinātā Savstarpējās ekonomiskās palīdzības padome (SEPP) bija

A Austrumeiropas valstu savienība

B Rietumeiropas valstu savienība

C Eiropas Savienības aizsākums

D ASV dibināta organizācija

6. uzdevums (3 punkti).

Tabulā, ievēlot X, norādi, kuri procesi vai notikumi bija Latvijas Republikas dibināšanas cēloņi (C) un kuri – sekas (S)!

Procesi, notikumi	C	S
1 Pirmā pasaules kara noslēgums		
2 Agrārā reforma		
3 Boļševiku (lielinieku) militārais apvērsums Krievijā		

7. uzdevums (8 punkti).

Rūpīgi izlasi tekstu un izpildi prasīto!

Francijas revolūcija deva spēcīgu impulsu patriotismam un 1. Radās kustības ar mērķi veidot nacionālas valstis. Grieķi 1821. gadā uzsāka sacelšanos, lai atbrīvotos no 2 kundzības. Cīņu par atdalīšanos no Nīderlandes uzsāka 3. Ar mērķi atbrīvoties no Krievijas virskundzības, uzbrūkot cara vietvalža rezidencei Varšavā 1830. gadā, sākās sacelšanās 4. Arī Itālijā pieauga 1 izpausmes, un sarežģītā politiskā situācijā sākās Itālijas apvienošana. Viens no šīs cīņas vadītājiem – 5 kļuva par itāliešu nacionālo varoni. Aktuāls bija arī vācu zemju apvienošanas jautājums. Daži gribēja apvienošanu ar Austriju, bet citi uzskatīja, ka jāapvienojas ar 6. 1862. gadā par 6 kancleru kļuva 7, kurš ar militāru spēku uzsāka Vācijas apvienošanu, un 1871. gadā tika proklamēta Vācijas impērija, par Vācijas imperatoru kronēja 8, par pirmo Vācijas kancleru kļuva 7.

Kuriem burtiem jābūt ciparu 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 vietā? Izvēlies pareizo atbildi!

1 A kolaboracionisms B nacionālisms C absolūtisms D sociālisms	2 A Vācu Romas impērija B Krievijas impērija C Austroungārijas impērija D Osmaņu impērija	3 A Sanmarīno B Francija C Beļģija D Monako
4 A Polija B Somija C Latvija D Igaunija	5 A Napoleons Bonaparts B Oliviers Kromvels C Džuzepe Garibaldi D Šarls de Golls	6 A Prūsija B Bavārija C Hannovere D Saksija
7 A Kamillo Benso Kavūrs B Otto fon Bismarks C Frīdrihs II D Francis Jozefs I	8 A Francis Jozefs B Aleksandrs I C Nikolajs I D Vilhelms I	

8. uzdevums (6 punkti).**Izlasi vēstures avotu fragmentus un atrodi katram pareizās atbildes burtu!****1** Kāds bronzas laikmeta process aprakstīts?

Nocirstos kokus atzaroja, sacirta gabalos un sadedzināja. Uguns iedarbībā augsne kļuva irdena un neprastīja vairs īpašu apstrādi. Sēja, kamēr augsne bija silta, sēklu iestrādājot ar akmens, raga, koka kapļiem.

(J. Graudonis par bronzas laikmetu)

A savācējsaimniecība

B līduma zemkopība

C arkla zemkopība

D intensīvā lauksaimniecība

2 Kāds notikums aprakstīts fragmentā?

Ļaudis mira turpat uz vietas, viņi nogāzās, pirms bija pabeiguši teikumus. Mirušos neviens neapraudāja, katram pašam nāve bija deguna galā, un viņu bija tik daudz, ka ikviens domāja, ka ir pienācis pasaules gals.

(Sjēnas hronists par 1348. gadu)

A mēra epidēmija

B holēras epidēmija

C tuberkulozes epidēmija

D gripas epidēmija

3 Ko apraksta fragmenta autors?

Prāts ir uzvarējis, un iesākas taisnības gadsimtenis. Visas tautas pārņem cilvēka cieņas un cilvēka tiesību sajūta. Prātīgi likumi un to uzmanīga pielietošana izskauž trakojošo patvaļu.

(G. Merķelis 1796. gadā)

A renesanse

B reformācija

C apgaismība

D industrializācija

4 Par kādu procesu stāsta avota fragmentā?

Indijai ir bijusi izšķiroša loma katrā svarīgā solī, kuru britu vara ir spērusi kā uz austrumiem, tā uz dienvidiem no Vidusjūras. Tās iedzīvotāji piegādā mums darbaspēku, lai to ekspluatētu visās zemēs, kuras mums ir uz zemeslodes.

(Indijas ģenerālgubernators par Indijas stāvokli Britu impērijā, 1909)

A abolacionisms

B suverenitāte

C okupācija

D kolonizācija

5 Kāds notikums aprakstīts avota fragmentā?

Zem vēsām rudeņa debesīm ir dzimusi un kaujās norūdījusies mūsu nacionālā armija. Ar vienu roku mēs esam noturējuši lieliniekus, ar otru situši armiju [Rietumkrievijas brīvprātīgo armija], kura sastāv no labākiem vācu pulkiem. Tas, ko mūsu strēlnieku pulki darīja priekš pamātes Krievijas, tagad nobāl tās varonības priekšā, ko latvju kareivji ir gatavi rādīt brīvai, neatkarīgai Latvijai.

(K. Skalbe 1919. gadā)

A latviešu strēlnieku bataljonu dibināšana

B Ziemsvētku kaujas

C bermontiāde

D Pirmā pasaules kara sākums

6 Kāds Otrā pasaules kara notikums aprakstīts?

Sabiedrotajiem bija pamats baidīties par to, vai trieciens Atlantijas valnim (vācu pozīcijām) būs sekmīgs. Pilnīgi iespējams, ka vācieši būtu varējuši atsviest desantu jūrā. Tomēr Sabiedrotajiem izdevās izveidot 150 km platu placdarmu Normandijā.

(Angļu vēsturnieks B. Hārts)

A Francijas okupācija

B Vācijas uzbrukums PSRS

C lendlīze

D otrās frontes atklāšana

9. uzdevums (8 punkti).**Kas parādīts attēlos? Izvēlies pareizās atbildes burtu un apvelc to!**

1. Kartoshēmā parādīts
- A Hanzas tirdzniecības ceļš
 - B Lielais zīda ceļš
 - C vikingu sirojumi
 - D Ziemeļjūras savienība

2. Kādu kultūru pārstāv šī skulptūra?
- A aizvēstures kultūra
 - B Senās Ēģiptes kultūra
 - C Senās Grieķijas kultūra
 - D maiju kultūra

3. Kādā arhitektūras stilā celta Cēsu viduslaiku pils?
- A romānika
 - B baroks
 - C klasicisms
 - D eklektisms

4. Kādu procesu aizsāka šī personība?
- A renesanse
 - B reformācija
 - C industrializācija
 - D humānisms

Uzmanību! 9. uzdevuma turpinājums nākamajā lappusē.

9. uzdevuma turpinājums

5. Kāds 20. gadsimta periods attēlots karikatūrā?
- A Pirmais pasaules karš
 - B Otrais pasaules karš
 - C Aukstais karš
 - D Totālais karš

6. Jaltas konferencē piedalījās:
- A Čērčils, Rūzvelts, Staļins
 - B Loids Džordžs, Rūzvelts, Staļins
 - C Etlis, Trumens, Staļins
 - D Čērčils, Rūzvelts, Gorbačovs

7. Kāda totalitārā režīma izpausme parādīta attēlā?
- A represijas
 - B cenzūra
 - C personības kults
 - D valsts kontrole pār privāto dzīvi

8. Kāda notikuma atcerei 1989. gadā bija veltīta akcija „Baltijas ceļš”?
- A Tautas frontes dibināšana
 - B Latvijas Republikas dibināšana
 - C Saules kaujas atcere
 - D Molotova–Ribentropa pakta noslēgšana

Atbildes ieraksti atbilžu lapā!

4. Izmantojot avotu A un savas zināšanas, izpildi prasīto! (10 punkti)**4.1.** Kādos vēsturiskajos apstākļos avots tapis? (2 punkti)

- _____
- _____

4.1. _____

4.2. Kāpēc Tautas padome izstrādāja šādu dokumentu? (2 punkti)

- _____
- _____

4.2. _____

4.3. Uzraksti trīs pamatprincipus, kas noteikti dokumentā! (3 punkti)

- _____
- _____
- _____

4.3. _____

4.4. Uzraksti trīs apstākļus, kāpēc, veidojot Latvijas valsti, akcentēja mazākumtautību lomu!
(3 punkti)

- _____
- _____
- _____

4.4. _____

Kopā par
4. uzd.:
_____**5. Analizē avotus B, C, E! Salīdzini datus un izpildi prasīto! (11 punkti)****5.1.** Kādās jomās izpaudās mazākumtautību aktivitāte? (3 punkti)

- _____
- _____
- _____

5.1. _____

5.2. Uzraksti divas Latvijas mazākumtautības, kuras aktīvi līdzdarbojās valsts dzīvē! (1 punkts)

5.2. _____

5.3. Ieraksti tabulā informāciju, kas liecina par izvēlēto mazākumtautību aktivitāti! (3 punkti)

Inform. avots	Aktivitāte
B	
C	
E	

5.3. _____

5.4. Izmantojot avotus C un D, uzraksti četrus piemērus, kas raksturo Latvijas Republikas politiku mazākumtautību skolu jautājumā! (4 punkti)

- _____
- _____
- _____
- _____

5.4. _____

Kopā par
5. uzd.:

6. Analizē avotus E, F un G un izpildi prasīto! (12 punkti)**6.1.** Kāda politiskā režīma apstākļos tapuši avoti? (1 punkts)

6.1. _____

6.2. Uzraksti trīs problēmas mazākumtautību jautājumā, kuras atspoguļotas avotos! (3 punkti)

• _____

• _____

• _____

6.2. _____

6.3. Kādi tēli izmantoti karikatūrā (avots G), ko tie simbolizē? (2 punkti)

Tēls	Simboliskā nozīme

6.3. _____

6.4. Kāda problēma ir attēlota karikatūrā? (1 punkts)

6.4. _____

6.5. Uzraksti divus faktus, kas apstiprina karikatūrā pausto domu! (2 punkti)

• _____

• _____

6.5. _____

6.6. Izmantojot avotu F, uzraksti jēdziena „pārpoļošanās” skaidrojumu! (1 punkts)

Pārpoļošanās

6.6. _____

6.7. Kuru Latvijas kultūrvēsturisko novadu šis process skāra visvairāk? Izskaidro, kāpēc! (2 punkti)

6.7. _____

Kopā par
6. uzd.:

7. Analizē avotu H un izpildi prasīto! (5 punkti)**7.1. Kāda politiska režīma apstākļos avots tapis? (1 punkts)**

7.1. _____

7.2. Uzraksti divas izmaiņas mazākumtautību izglītības politikā! (2 punkti)

- _____

- _____

7.2. _____

7.3. Kāpēc politiskais režīms mainīja mazākumtautību izglītības politiku? (2 punkti)

7.3. _____

Kopā par
7. uzd.:
_____**8. Uzraksti, ko pozitīvu valsts gūst no daudz nacionālas sabiedrības! (3 punkti)**

8. _____

Kopā par
2. daļu:

Rūpīgi iepazīsties ar uzdevumiem skolēna darba lapā un informācijas avotiem tekstu lapā! Izpildi prasīto! Ja nepieciešams, vari veikt atzīmes tekstu lapā, bet atbildes raksti darba lapā!

Avots A

No Latvijas Tautas Padomes politiskās platformas, 1918. gada 17. novembrī

I. Satversmes sapulce

1. Latvijas Satversmes sapulce sasaukama pēc iespējas drīzā laikā.
2. Satversmes sapulces locekļu ievēlēšana notiek, abiem dzimumiem piedaloties, uz vispārīgo, vienlīdzīgo, tiešo, aizklāto un proporcionālu vēlēšanu tiesību pamata.

II. Valsts formas un attiecības pret citām tautām

1. Republika uz demokrātiskiem pamatiem.
2. Apvienota, patstāvīga un neatkarīga Latvija tautu savienībā.

III. Suverēnā vara un valsts politiskā un saimnieciskā iekārta

- [..]
2. Pie Latvijas Tautas Padomes piedalās ar saviem deputātiem: a) politiskas partijas, b) nacionālās minoritātes un c) tie Latvijas novadi, t. i., Kurzeme un Latgale, kuros šimbrīžam nepastāv politiskas partijas.

[..]

IV. Cittautiešu tiesības

1. Nacionālās minoritātes sūta priekšstāvjus (pārstāvjus) Satversmes sapulcē un likumdošanas iestādēs uz proporcionālu vēlēšanu tiesību pamata (sk. 1. p. 2.).
2. Nacionālās minoritātes, kuras ietilpst Latvijas Tautas Padomē, piedalās Pagaidu Valdībā uz 3. nod. 3. p. pamata.
3. Nacionālo grupu kulturālās un nacionālās tiesības nodrošināmas pamata likumos.

V. Politiskās brīvības

1. Preses, vārda, sapulču un biedrošanās brīvības nodrošināmas ar Pagaidu Valdības noteikumiem.

Avots B

Minoritāšu pārstāvji Latvijas likumdošanas orgānos

Tautība	Tautas padome (102 vietas)	Satversmes sapulce (150 vietas)	1. Saeima (100 vietas)	2. Saeima (100 vietas)	3. Saeima (100 vietas)	4. Saeima (100 vietas)
Krievi	4	4	3	5	6	6
Ebreji	6	6	6	5	5	3
Vācieši	8	6	6	5	6	6
Poļi	–	1	1	2	2	2

(Nacionālās un etniskās grupas Latvijā. R., 1996.)

Avots C

Skolas Latvijā 1919./20. un 1933./34. m. g.

Skolas pēc tautības	Pamatskolas		Vidusskolas	
	1919./20. m. g.	1933./34. m. g.	1919./20. m. g.	1933./34. m. g.
Latviešu	1053	1502	36	55
Krievu	124	236	12	10
Vācu	42	88	13	9
Ebreju	21	100	4	14
Poļu	17	35	–	3
Baltkrievu	–	23	–	1
Lietuviešu	5	13	–	1
Igauņu	3	4	–	–
Jauktās	–	56	–	2

(Nacionālās un etniskās grupas Latvijā. R., 1996.)

Avots D

Pārskats par Ebreju izglītības pārvaldes darbību, 1928. gads

Tautas Padome 1919. gadā kopā ar vispārējo skolu likumu izdeva likumu par mazākuma tautību skolām, kurā zināmās robežās apstiprināta mazākuma tautību kulturālā autonomija. Šis likums piešķir mazākuma tautībām tiesības: pārzināt savas kulturālās iestādes caur mazākuma tautību pārvaldēm¹, kuras ir Izglītības ministrijas nodaļas; stādīt priekšā Ministru kabinetam apstiprināšanai šo pārvalžu priekšniekus; saņemt no valsts budžeta vidusskolu vajadzībām savam iedzīvotāju skaitam proporcionālu summu. Pie tam, lielākas stabilitātes labā, mazākuma tautību pārvaldes padotas tieši izglītības ministram. [...] Svinot tagad savu desmit gadu pastāvēšanu, Latvija arī svin mazākuma tautību likuma devīto gadu. Diezin, vai tagad atradīsies persona, kura apstrīdētu šī likuma labvēlīgo iespaidu. Mazākuma tautības [...] palikušas par visai svarīgu un derīgu faktoru Latvijas valsts izbūvē. [...] Pateicoties mazākuma tautību likumam, mazākuma tautību kulturālās iestādes, piepaturot savas nacionālās īpatnības, attīstījās tāpat kā latviešu vairākuma tautības kulturālās iestādes savas valsts un nācijas labā. Sevišķi labvēlīgu iespaidu likums atstājis uz ebreju mazākuma tautību. Ja pārējām mazākuma tautībām, kurām pirms kara bija savas nacionālās skolas, nācās tās piemērot tikai jauniem apstākļiem, saistītiem ar Latvijas valsts nodibināšanu, tad ebreju tautībai pirmo reizi tika dota iespēja uzturēt savas skolas, piemērojot tās savai kultūrai un savām tradīcijām.

¹Domātas krievu, vācu, ebreju, poļu, igauņu un lietuviešu izglītības pārvaldes pie Latvijas Republikas Izglītības ministrijas.

(Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 1928.)

Avots E

No Latvijas preses materiāliem

Par nacionālo jautājumu Latvijā runāja Saeimas deputāts M. Skujenieks. [...] Valsts nacionālā viengabalainība ir viņas stiprums, bet Latvija diemžēl nav viengabalaina, jo vairāk kā 25% iedzīvotāju ir nelatvieši. Mēs neesam pievienojuši svešus apgabalus, jo pat Jaunlatgale (Abrene, tag. Pitalova), kur tagad dzīvo gandrīz vai lielkrievi vien, ir bijusi latvju apdzīvota zeme. Krievu laikmetā tur noņemti daudz kolonistu. Kāds žurnālists, apmeklējot Varšavu, Tallinu un Helsinkus, tās nosaucis par spilgti nacionālām galvaspilsētām, kamēr mūsu Rīgā visi runājot krieviski. Pie mums vēl ļoti maz darīts nacionālo pamatu stiprināšanai. Valsts minoritāšu vajadzībām devusi vairāk, nekā tām skaitliski pienākas. Latgalē notiek tik ačgārnas lietas, ka latvieši savus bērnus sūta cittautiešu skolās. Tur notiek pārkrievošana. Ja turienes pašvaldībās starp 5 latgaliešiem ir viens krievs, tad runā vienīgi krieviski.

(Latvijas Kareivis, 1930.)

Avots F

No Latvijas preses materiāliem

[...] ir pacēlušās balsis, kuras ir aizrādījušas uz atsevišķu novadu katoļticīgo latvju, lietuvju un baltkrievu (faktiski arī bijušo latvju) pārpoļošanu. [...] No Statistiskās pārvaldes sniegtām ziņām redzams, ka pēdējos 5 gados poļu dabiskais pieaugums Latvijā iztaisa 2,4 tūkstoši, bet faktiskais pieaugums izrādās ir 8,2 tūkstoši. Tātad notikusi plaša masu pārpoļošana un pēdējos 5 gados par poļiem palikušas apmēram 6000 personas, kuras sevi agrāk nav par poļiem skaitījušas. [...] jānāk pie slēdziena, ka poļi bijuši ārkārtīgi rosīgi sava iespaida nostiprināšanā Latvijas nomalēs.

(Latgales Ziņas, 1930.)

Avots G Karikatūra Latvijas presē

[Poļu tautības] katoļu garīdznieks: „Ka tikai nepasprūk garām! Šitie latvieši būti ļoti noderīgi manai kolekcijai.”

(*Latgales Ziņas, 1930.*)

Avots H

Latvijas prese par jauno Izglītības likumu 1934. gada jūlijā

Saskaņā ar jauno Izglītības likumu ministru kabinets vakar pieņēma arī pārgrozījumus Izglītības ministrijas iekārtā. Ar to likvidētas mazākumtautību izglītības pārvaldes, bet pie skolu departamenta paredzēti referenti mazākumtautību izglītības lietās, šo referentu kompetences noteiks īpaša instrukcija.
(*Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 1934.*)

Vispirms likums prasa, lai tautu audzinātu nacionālā, valstiskā garā. Par to jā rūpējas valstij un pašvaldībām. [...] Lai jaunatni audzinātu nacionālā, valstiskā garā, skolai jāizkopj viņas fiziskā, intelektuālā, estētiskā un tikumiskā izglītība un jāaudzina jaunatne personiskā un sabiedriskā krietnībā, darba un tēvzemes mīlestībā, un tautu un šķiru saprašanās garā. Likums nosaka visiem pilsoņiem obligātoriskās mācības ilgumu un apmērus. Skolas ar latviešu mācības valodu pieejamas visiem bērniem, bet latviešu tautības pilsoņu bērniem jā mācās skolās ar latviešu mācības valodu, arī ja viens no vecākiem būtu citas tautības. Mazākuma tautību pilsoņu bērniem pastāv arī atsevišķas skolas vai klases ar attiecīgās tautas valodu.

(*Nākotnes spēks. Mēnešraksts veselības kopšanai un nākotnes audzināšanai, 1934.*)

